

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра теорії та історії держави і права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Міжнародне та європейське право»

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 1 вересня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання
6. Система оцінювання навчальної дисципліни
7. Політика навчальної дисципліни
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія держави і права зарубіжних країн
Викладач (-і)	Адамович Сергій Васильович, проф., д.і.н., завідувач кафедри теорії та історії держави і права зарубіжних країн
Контактний телефон викладача	(0342) 596133
Е-mail викладача	sergey.adamovych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kttidip.pnu.edu.ua/hrafik-individualnoi-roboty/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та змісту курсових робіт, індивідуальних науково-дослідних завдань.

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є утворення, розвиток та сутність держав і систем права, які існували раніше та існують сьогодні, виявлення та узагальнення їх історичних закономірностей існування та функціонування.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Держава і право країн Стародавнього освіту.
2. Феодална держава і право.
3. Держава і право Нового часу.
4. Держава і право в Новітній час.

Історія держави і права зарубіжних країн формує у студентів історико-правову свідомість та правову культуру на основі вивчених ними історичних закономірностей державо і правотворення різних держав.

Основними джерелами цієї галузі виступають Конституція України, конституційні, законодавчі та нормативно-правові акти держав з часів Стародавнього світу до Новітнього часу, а також інші історичні джерела, що описують організацію та функціонування держав в минулому.

Вивчення історії держави і права зарубіжних країн в умовах становлення незалежної Української держави є важливим з огляду на необхідність врахування історичного досвіду інших держав на шляху формування правових демократичних країн. Важливо, щоб випускники вищих юридичних закладів володіли необхідними знаннями і сформувавали історико-правову свідомість та культуру.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн» є ознайомлення студентів з проблемами утворення, розвитку та сутності держав і систем права, які існували раніше та існують сьогодні, виявлення та узагальнення їх історичних закономірностей існування та функціонування; формування у студентів історичної, правової та політичної свідомості та правової культури на

основі вивчених ними історичних закономірностей державо і право творення різних держав; формування у студентів навичок порівняльно-правового аналізу у правових систем різних зарубіжних країн; формування у них вміння аналізувати джерела права зарубіжних країн.

Основними цілями вивчення дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн» є вивчення закономірностей виникнення, розвитку та функціонування державно-правових інституцій тих країн, які мали вплив на історію європейської, східної та американської державності, формування умінь та навичок щодо аналізу державно-правових систем, вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки з сучасним станом розвитку держави і права.

4. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності:

- ✓ Здатність до абстрактного, логічного, критичного мислення, аналізу та синтезу
- ✓ Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
- ✓ Здатність бути критичним і самокритичним
- ✓ Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- ✓ Знання і розуміння ретроспективи формування вітчизняних, європейських та міжнародних державно-правових інститутів

- ✓ Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів національного та міжнародного права, розуміння їх правового характеру і значення

Програмні результати навчання:

- ✓ Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин, які мають національне чи глобальне значення
- ✓ Використовувати різноманітні вітчизняні та іноземні джерела, зокрема, акти внутрішнього, європейського та міжнародного законодавства, для повного та всебічного встановлення певних обставин
- ✓ Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло, як українською, так і іноземною мовою.
- ✓ Належно використовувати статистичну інформацію правового характеру, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	34
семінарські заняття / практичні / лабораторні	36
самостійна робота	110

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	081 Право	1	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема № 1. Історичні умови зародження державності		-	6
Тема № 2. Держава і право Стародавнього Єгипту		-	8
Тема № 3. Держава і право Стародавньої Індії та Китаю			16
Тема № 4. Держава і право Стародавнього Вавилону	2	2	

Тема № 5. Суспільний та державний устрій Афін і Спарти. Джерела права Афін і Спарти	2	2	8
Тема № 6. Держава і право Стародавнього Риму	4	2	
Тема № 7. Суспільний і державний лад франків. Джерела права франків	2	2	8
Тема № 8. Держава і право феодальної Англії	2	2	8
Тема №9. Особливості держави і права феодальної Німеччини		2	8
Тема №10. Держава і право Візантії	2	2	8
Тема №11. Феодальна держава і право Арабського Халіфату			8
Тема № 12. Конституційні акти та формування парламентської монархії в Англії (1640 - 1918)	2	2	
Тема № 13. Утворення та конституційний розвиток США (1776- 1918)	2	4	
Тема № 14. Держава і право Франції в 1789 - 1870 рр.	2	4	
Тема № 15. Державо і право Німеччини Нового часу			8
Тема № 16. Держава і право Японії нового часу			8
Тема № 17. Держава і право США в новітню добу (1918 р. - до сьогодення)	2	2	
Тема № 18. Веймарська республіка. Встановлення і крах фашистської диктатури в Німеччині	2	2	
Тема № 19. Четверта і П'ята Республіки у Франції та їх Конституції 1946 та 1958 років		2	
Тема № 20. Держава і право Великобританії (1918-до сьогодення)		2	
Тема № 21. Держава і право Італії (1918 - до сьогодення)		2	
Тема №22. Держава і право Німеччини після Другої світової війни (1945 – до сьогодення)			10
Тема №23. Держава і право Японії в новітній період			10
Тема №24 Утворення та діяльність Польської та Чехословацької держав			8
	ЗАГ.:	24	34
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання курсу	Загальна система оцінювання навчальної є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається п. 4.4 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, зі змінами – <i>текст розміщений на інформаційному стенді та сайті Інституту</i> https://law.pnu.edu.ua/%d0%bd%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0%d1%82%d0%b8%d0%b2%d0%bd%d1%96-%d1%82%d0%b0-%d0%bb%d0%be%d0%ba%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d1%96-%d0%b0%d0%ba%d1%82%d0%b8/ .		
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове</u> виконання всіма студентами двох письмових контрольних робіт. Перша робота охоплює періоди: Держава і право країн Стародавнього світу та		

	<p>Феодална держава і право.</p> <p>Варіант завдань складається з 5 питань. Перше запитання (описове) оцінюється максимально у 5 балів. 2 запитання передбачає чітку і коротку відповідь на запитання і оцінюються в 2 бали. 3-5 запитання мають тестовий характер і оцінюються максимально в 1 бал кожне.. Максимальний бал за контрольну становить 20.</p> <p>Друга контрольна робота включає в себе періоди: Держава і право Нового часу і Держава і право в Новітній час та оцінюється як і перша контрольна робота. Контрольна робота може виконуватися також на сайті дистанційного навчання: http://www.d-learn.pnu.edu.ua/ За бажанням (для отримання додаткових до 5 балів) студенти можуть виконувати індивідуальні завдання за темою відповідного семінарського заняття. Види, приклади підготовки та критерії оцінювання індивідуальних завдань <i>знаходяться на кафедрі та розміщені на сайті кафедри</i> https://kttidip.pnu.edu.ua/%d0%b4%d0%b5%d0%bd%d0%bd%d0%b0-%d1%84%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0-4/</p>
Семінарські заняття	<p>Система оцінювання семінарських занять визначена у Положенні про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника – <i>текст розміщений на інформаційному стенді та сайті Інституту</i> https://law.pnu.edu.ua/%d0%bd%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0%d1%82%d0%b8%d0%b2%d0%bd%d1%96-%d1%82%d0%b0-%d0%bb%d0%be%d0%ba%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d1%96-%d0%b0%d0%ba%d1%82%d0%b8/</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються Положенням про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника – <i>текст розміщений на інформаційному стенді та сайті Інституту</i> https://law.pnu.edu.ua/%d0%bd%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0%d1%82%d0%b8%d0%b2%d0%bd%d1%96-%d1%82%d0%b0-%d0%bb%d0%be%d0%ba%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d1%96-%d0%b0%d0%ba%d1%82%d0%b8/</p> <p>При тестовому контролі знань в системі дистанційного навчання правильна відповідь на тестове завдання передбачає відповідні бали, які зараховуються студенту автоматично</p>
7. Політика навчальної дисципліни	
<p><u>Письмові роботи:</u> очікується, що при написанні письмових робіт студенти мають проявити творче та аналітичне мислення, вміння аналізу суспільних процесів в контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання, вміння проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел із відповідними</p>	

посиланнями на використані джерела для запобігання плагіату.

Академічна доброчесність: очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття курсу.

Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (п. 5.1.2 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://law.pnu.edu.ua/організація-навчального-процесу/>).

8. Рекомендована література

1. Бостан Л.М., Бостан С.К. Історія держави і права зарубіжних країн. – К., 2018. – 736 с.
2. Глосарій юридичних понять і термінів з "Історії держави і права України", "Історії держави і права зарубіжних країн", "Історії вчень про державу і право" у двох частинах. Тов «Твори», 2021. 976 с.
3. Глиняний В.П. Історія держави і права зарубіжних країн. – К., : 2012.–768 с.
4. Грубінко А.В. Історія держави і права зарубіжних країн. – Тернопіль, 2017. – 656 с.
5. Історія держави і права зарубіжних країн. Довідник / ред.: Ю. В. Цветкова. - Київ : Інтерсервіс, 2018. - 98 с.
5. Історія держави і права зарубіжних країн: підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Бандурки ; [Бандурка О. М., Швець Д. В., Бурдін М. Ю., Головка О. М., та ін. ; вступ. слово О. М. Бандурки]. Харків : Майдан, 2020. 618 с.
6. Крестовська Н.М., Цвіркун О.Ф. Історія держави і права зарубіжних країн. Хрестоматія-практикум. Харків : Одісей, 2010. 488 с.
7. Маймескулов Л.М. Історія держави і права зарубіжних країн. – К., 2013. – 520 с.
8. Макачук В.С. Загальна історія держави і права зарубіжних країн: Підручник.- 3-е вид. – К.: Атіка, 2015. – 624 с.
9. Страхов М. М. Історія держави і права зарубіжних країн: Підручник.- 2-е вид., переробл. та доп. – К. : Концерн "Видав. Дім "Ін Юре", 2003. – 762 с.
10. Трофанчук Г.І. Історія держави і права зарубіжних країн: Навч. Посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2020.– 448 с.
11. Хома Н.М. Історія держави і права зарубіжних країн. – Львів : Новий Світ-2000, 2011. – 474 с.
12. Щербатюк В.М. Історія держави і права зарубіжних країн. Курс лекцій. Фенікс, 2021. 536 с.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках:

1. Історія держави і права зарубіжних країн: Методичні вказівки для студентів денної форми навчання Навчально-наукового юридичного інституту з питань підготовки семінарських занять / С.В.Адамович. – Івано-Франківськ, 2022. – 39 с.

Історія держави і права зарубіжних країн: Методичні вказівки для студентів стаціонарної форми навчання Навчально-наукового юридичного інституту з питань підготовки та контролю самостійної роботи / С.В.Адамович.; Навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського університету імені Василя Стефаника. – Івано-Франківськ, 2022. – 42 с.

<https://kttidip.pnu.edu.ua/%d0%b4%d0%b5%d0%bd%d0%bd%d0%b0-%d1%84%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0-4/>

Викладач _____ проф. С.В. Адамович

